



Valsts prezidentes runa 8.Saeimas pirmajā plenārsēdē Saeimā, 2002.gada 5.novembrī

Publicēts pirms vairāk nekā 22 gadiem

Publicēts: 05.11.2002.

Augsti godātais Saeimas priekšsēdētāja kungs!

Godātie Latvijas Republikas 8.Saeimas deputāti un deputātes!

Dāmas un kungi!

Vispirms vēlos sirsnīgi apsveikt visus Latvijas Republikas 8. Saeimas deputātus un deputātes ar ievēšanu un novēlēt Jums visiem sekmīgu darbības posmu šīs jaunās Saeimas laikā.

Latvijas tauta brīvās un demokrātiskās vēlēšanās ir izraudzījusi Jūs kā savus priekšstāvjus nākamajiem četriem gadiem. Jums tagad ir uzticēts pilnveidot likumdošanas telpu mūsu valstī, un tieši šis likumdošanas ietvars ir pats pamatu pamats, uz kura varam balstīt valsts stabilitāti un attīstību, tās iedzīvotāju labklājību un drošību.

Pēc dažiem mirkļiem Jūs dosiet savu goda vārdu, zvērot darboties tautas un valsts labā. Tas ir vienīgais iemesls, kamdēļ tauta Jūs ir izraudzījusi – lai Jūs pārstāvētu tautas intereses un lai darbotos tautas vārdā. Latvijas ļaudis Jūs ir Saeimā ievēlējuši, cerot, ka Jūs būsi tie, kas īstenos viņu cerības, ka viņi nebūs kļūdījušies, izvēloties tieši Jūs un tieši Jūsu pārstāvētos politiskos spēkus. Ar šo brīdi uz Jūsu pleciem tiek uzlikts deputāta goda un deputāta atbildības mētelis. Tas nav tikai goda brīdis – Jūs uzsākat vienu no grūtākajiem un atbildīgākajiem, dienu no dienas veicamajiem darbiem.

Zvēresta došana nav tikai formāls vai mākslinieciski teatrāls žests. Zvērests cilvēkam uzliek īpašu iekšēju pienākumu, kura mērķa ir godaprāts un atbildība par tautas nākotni. Es Jums novēlu, lai šis zvēresta došanas brīdis arvien paliek Jums dzīvā atmiņā, lai tas kļūst par Jūsu darba un principu atskaites punktu.

Saeima šodien ievieš jaunu tradīciju, kas cieši sasaucas ar jau mūsu Satversmē paredzēto Valsts prezidenta zvērestu. Šoruden apriņķa astoņdesmitā gadskārta Valsts prezidenta institūcijai. Gluži kā parlaments ir neatkarīgas valsts demokrātijas iemiesojums, tā prezidents ir neatkarīgas valsts autoritātes simbols. Pakļautām zemēm var būt gubernatori, vietvalži, satrapi, pārvaldītāji, vasaļi; tikai suverēnai, neatkarīgai valstij var būt prezidents. Mūsu Satversme prezidentam paredz gan likumdošanas iniciatīvas, gan likuma veto tiesības. No prezidenta tas prasa ciešu dzīvošanu līdz likumdošanas procesiem un iesaistīšanos tajos.

Es ceru uz labu sadarbību starp mūsu abām institūcijām.

Daudzi no Jums pirmo reizi atrodas šajos krēslos un sper savus pirmos soļus uz politiskās skatuves. Jums nākas to darīt Latvijas valstij liktenīgā brīdī, kad esam nonākuši vēsturiski svarīgu starptautisku lēmumu priekšvakarā. Tas nozīmē, ka šai Saeimai būs nepieciešams nekavējoties un ar pilnu jaudu ķerties pie visiem tiem darbiem, kas mums vēl jāpadara, lai uzturētu to dinamisko attīstības un progresu tempu, ko Latvijai ir izdevies līdz šim uzrādīt. No Saeimas jaunajiem deputātiem tas prasīs īpaši strauju un nežēlīgu amata apguves ritmu, bez jebkādas iesildīšanās vai īpaša “medus mēneša”. Es esmu pilnīgi pārliecināta, ka Jūs visi bez mazākām grūtībām spēsiet būt šī uzdevuma augstumos.

Vēl vakar Jūs piederējāt pie “tautas”. Sākot ar šodien, jūs jau esat pie “varas”. Bieži dzird runājam par plaisu, kas izveidojusies starp “varu” un “tautu”. Viena no sūdzībām ir tāda, ka tikko nokļuvuši pie varas, gan deputāti, gan valdības locekļi it kā aizmirstot par pārējiem, aizmirstot, no kurienes tie nākuši un uz kuriem – kā nekā – viņiem kādā jaukā dienā būs jādodas atpakaļ. Es ceru, ka Jūsu darbības stils palīdzēs mainīt šo tautas attieksmi un palīdzēs kļūdēt tautas bažas, tikt aizmirstai un vērā ņemtai. Es novēlu, lai pēc četriem gadiem, 8.Saeimas darba posmam noslēdzoties, Saeima būtu spējusi iekarot lielāku uzticību un prestižu tautā. Jūs esat mūsu pārstāvji un mēs gribētu būt uz Jums lepnī. Es novēlu, lai, strādādami mūsu parlamentā un dzīvodami galvaspilsētā, Jūs nekad neaizmirstu, ka pārstāvat visu Latviju, no vienas malas līdz otrai, visus reģionus, visas pilsētas, ciematus un visus iedzīvotājus laukos.

Es novēlu Jums aktīvu un veiksmīgu dialogu ar sabiedrību, un it sevišķi vēlētos uzsvērt, cik svarīgi daudzu būtisku jautājumu risināšanā ir Saeimai spēt ieklausīties arī pašvaldību balsīs. Paturiet prātā, ka katrā mājā, pilsētā, pagastā pulsē Latvijas sirde. Visas šīs mazās Latvijas, katra ar savu dzīves tempu, kopumā veido visas valsts attīstības ritmu.

Godātie deputāti un deputātes!

Jūs esat ievēlēti ne tikai kā politisko partiju ideju nesēji, bet arī kā konkrētas personības, kā indivīdi ar savu prātu, saprašanu un atbildību. Jūs sagaida nerimtīga pilnveidošanās, vēl jo vairāk tāpēc, ka jūs pieredzat vēsturisko brīdī, kad valsts savā attīstībā ieiet jaunā pasaules lokā. Latvijas ritms arvien ciešāk iet kopā ar jaunās Eiropas un ar visas pasaules ritmu.

Ilgu laiku mēs esam dzīvojuši pārejas laikā. Nu esam izsmēluši šī laika piedāvāto avansu. No stāvokļa, kad Latvija tikai pārņem pasaules pieredzi un reaģē uz procesiem, valsts ir strauji izaugusi līdz tādai brieduma stadijai, kad Latvijas pieredze un sasniegumi jau kļūst par mūsdienu modernās pasaules pilntiesīgu daļu, tā kļūstot interesanta arī citiem.

Ļoti īsajā laikā kopš neatkarības atgūšanas mēs esam nostiprinājuši demokrātiju un tirgus ekonomiku savā valstī. Garais un sāpīgais privatizācijas process, cerams, tiks noslēgts šīs Saeimas darbības laikā. Mūsu valsts makroekonomiskie rādītāji ir lieliski un attīstības perspektīvas itin apmierinošas. Diemžēl, valsts ekonomiskā attīstība, kas ir nenoliedzama, nav vienādi spējusi sasniegt pietiekami plašus sabiedrības slāņus. Šodien Latvijā iezīmējas šaurs jaunbagātnieku un “naudas elites” slānis, blakus plašām zem nabadzības sliekšņa dzīvojošām masām. Starp abiem ir arvien pieaugoša plaisa, un daudz par mazu vēl ir caurmēra komfortā dzīvojošā vidus šķira. Jūsu uzdevums, dāmas un kungi, būs rūpēties par to, lai labklājības saldo augļus neplūktu vien šaura privilēģēto ļaužu kopa. Jūsu uzdevums būs gādāt, lai dzīves standarts turpinātu pakāpeniski uzlaboties visiem un lai iespējas sevi

pierādīt iegūtu visi, kas vien to gribēs un būs gatavi savu pienākumu pildīšanai un dzīves sacensībai.

Šī gada nogalē, Kopenhāģenas galotņu konferences laikā, Latvija cer saņemt uzaicinājumu kļūt par ES locekli. Līdz tam brīdim mums pilnā tempā vēl jāturpina intensīvs darbs pie pēdējo sarunu sadaļu slēgšanas. Pēc tam sekos ratifikācijas process, kura laikā mums līdz 2004.gadam ir jāspēj nobeigt vesela rinda aizsāktu un mums pašiem ļoti nozīmīgu darbu, vai vismaz spēt uzrādīt tajos nozīmīgu virzību uz priekšu.

Kā augstu prioritāti saskatu tiesu sistēmas reformu, kas skars visdažādākos tās funkcionēšanas aspektus, sākot jau ar nepieņemami garajiem pirmstiesas izmeklēšanas termiņiem. Brēcoši nepieciešama ir jauna Kriminālprocesa likuma ieviešanas nobeigšana un Fizisko personu īpašuma sākumdeklarēšanas likuma pieņemšana. Šeit ļoti būtisks būs 8.Saeimas politiskais atbalsts, gan likumdošanas pilnveidošanas, gan adekvāta finansējuma ziņā. Tikpat steidzama lieta ir valsts administratīvo spēju uzlabošana. Jau likumā par 2003. gada budžetu būs nepieciešams paredzēt finansējumu vienotās ierēdņu algu sistēmas ieviešanai. Vēl varētu pieminēt arī e-pasaules ieviešanu dažādās dzīves jomās, kas pierādīs mūsu spējas darboties atbilstoši pasaules prasībām.

Īpaša uzmanība Latvijai būs jāpievērš korupcijas apkarošanai, it sevišķi tai, kas sastopama augstākajos atbildības līmeņos. Ir labi, ka šobrīd atklāti atzīstam, cik mūsu attīstībai paralizējoša un bremzējoša ir šī sabiedriskā kaite. Šeit svarīgi būtu ne tikvien par korupciju runāt vai pat mētāties ar apvainojumiem, bet arī uzrādīt reālus un taustāmus rezultātus šajā cīņā. Viens no nopietnākiem korupcijas cēloņiem ir kontrabanda mūsu valstī, jo Latvijas ģeogrāfiskais stāvoklis, protams, rada lielus kārdinājumus tās izmantošanai par kontrabandas pārsūkņēšanas ceļu. Latvijai līdz 2004. gada 1. janvārim ir jāspēj ieviest muitas jomā nepieciešamos uzlabojumus, ieskaitot atbilstošas informācijas tehnoloģijas sistēmas, kas būtu savietojamas ar ES sistēmām. Latvijai būs jānodrošina savas austrumu robežas un jāspēj kontrolēt gan nelegālā preču, gan nelegālā personu plūsmu. Būs sekmīgāk jācīnās ar ēnu ekonomiku un jāuzlabo nodokļu iekasēšanas efektivitāte. Nav absolūti sasniegumu līmeņi, ko varam šeit pieprasīt, taču skaidri redzami uzlabojumi gan.

ES kontekstā nākamajos četrus gadus nosacīti varētu iedalīt divos galvenajos posmos. Pirmais no tiem būs koncentrēts nākamajā kalendāra gadā un ietvers sevī pēdējos gatavošanās darbus dalībai pēc uzaicinājuma saņemšanas šī gada decembrī. Šajā posmā Latvijai jāapgūst, kā efektīvi piesaistīt ES strukturālos fondus, kas ir tik vitāli nepieciešami valsts attīstībai. Ir jāsatavojas tiem 160 miljoniem eiro pirmajā iestāšanās gadā, lai tie nepaliktu tikai uz papīra, bet pārvērstos reālā ieguldījumā.

Nākošais posms, ko ceram uzsākt 2004.gadā, jau aizsāks pašu dalību, tajā skaitā mūsu piedalīšanos 2004. gada Eiroparlamenta vēlēšanās.

Bet pirms pie visa tā nonākt, Latvijas nākotnes attīstības virzienam ir jātop apstiprinātam nākamgad iecerētajā tautas referendumā par Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā. Tajā Latvijas iedzīvotāji izvērtēs mūsu sarunu rezultātus un izšķirsies par to, kādu mēs vēlēsimies veidot Latviju 21.gadsimta Eiropā. Šeit svarīgākais būs panākt visaptverošu, skaidru un viegli saprotamu sabiedrības informēšanu par dzīvi jaunajā Eiropā. Aicinu visus Latvijas Saeimas deputātus, jaunās valdības ministru kandidātus, kā pozīcijas, tā arī opozīcijas pārstāvjus izturēties atbildīgi pret šo valstiski svarīgo jautājumu. Aicinu no pirmās 8.Saeimas sēdes nopietni un atbildīgi gatavoties šim notikumam. Tas nozīmē rūpīgu katra jautājuma izvērtēšanu un analīzi, atklātu un kompetentu diskusiju ar visiem sabiedrības slāņiem, profesionālajām un sabiedriskajām organizācijām visos Latvijas novados.

Pievienošanās jautājumā pēdējais vārds būs sakāms visai tautai. Taču jau tagad ir nepieciešams sākt domāt par mūsu ilgtermiņa

stratēģijām, ir jāspēj jau tagad sākt formulēt Latvijas kā nākamās ES dalībvalsts intereses. Visai drīz mums būs jāpieņem lēmumi ne tikai par savu valsti un tās cilvēkiem, bet arī par visu kontinentu. Kā Latviju ietekmēs Eiropa un kā Eiropu ietekmēs Latvijas ienākšana? Kādu Latvijas attīstību un kādu ES attīstību veicinās Latvijas kļūšana par ES dalībvalsti?

Patlaban jau Latvija darbojas kā novērotāja Eiropas Konventā, kur tās pārstāvjiem ir iespēja sekot līdz un izteikties par Eiropas Savienības nākotnes plāniem. Spējas aizstāvēt Latvijas intereses un efektīvi izmantot Eiropas Savienības piedāvātās iespējas kā politiskajā, tā arī ekonomiskajā jomā būs atkarīgas tikai un vienīgi no mums pašiem, no mūsu cilvēku profesionalitātes, no viņu spējas strādāt vienoti un koordinēti.

Es ceru, ka arvien vairāk iesaistoties Eiropas struktūrās, mums izdosies pārvarēt savas bailes un bažas kā mazai valstij, ko vēsture smagi traumējusi savās attiecībās ar lielajām valstīm. Tas ir viens no Eiropas Savienības apbrīnojamiem sasniegumiem, ka tajā nepastāv būtisks dalījums mazajās un lielajās dalībvalstīs. Jā, protams, objektīvi jau visas valstis nav vienādas, un ir iespējams izveidot sadales līnijas starp mazajām un lielajām valstīm, turīgajām un mazāk turīgākām, vai arī starp vecajām un jaunajām dalībvalstīm. Taču tas nav tas būtiskākais. Eiropas Savienībā katrai suverēnai valstij tiek saglabātas tās suverēnās tiesības kā atsevišķai valstij, vienalga cik tā liela vai bagāta. ES ir veidota, balstoties uz vienošanos par valstu kopīgajām interesēm. Uzskatāms piemērs ir Luksemburga – no tās ir nākuši divi Eiropas Komisijas prezidenti, un Žaks Santērs nesenā intervijā ("Dienai"[\[1\]](#)) atzinis, ka nekad nav redzējis alternatīvu ārpus ES tik mazai valstij kā Luksemburgai un politikā tai nekad nav bijusi tik liela ietekme kā tagad.

Valsts drošība ir fundamentāls suverenitātes garants. Pēc dažām nedēļām Prāgā kļūs zināms, vai Latvija saņems uzaicinājumu kļūt par NATO dalībvalsti. Mēs esam darījuši visu, kas ir bijis mūsu spēkos, lai izpildītu visus NATO kandidātvalstīm izvirzītos priekšnoteikumus. Mēs esam izvirzījuši drošību kā prioritāti un 7.Saeimas laikā ir pieņemts Likums par aizsardzības finansējumu, kas atvēl 2% no IKP aizsardzības izdevumiem līdz 2008.gadam. Šī saistība 8. Saeimai ir jāpilda, pieņemot kā nākamā, tā arī turpmāko gadu valsts budžetu. Latvijai jāturpina pilnveidot likumdošana šajā jomā. Kā jaunai NATO dalībvalstij mums daudz nopietnāk būs jāizturas pret informācijas drošības jautājumiem un visiem dienestiem valstī būs jāatbilst NATO standartiem.

Nākamgad NATO valstu parlamenti uzsāks jauno NATO dalībvalstu ratifikācijas procedūru. Šajā kontekstā sevišķu nozīmi iegūst parlamentārā un starppartiju sadarbība. Pēc ratifikācijām NATO valstu parlamentos pievienošanās protokols īsā laikā būs jāapstiprina Jums, 8.Saeimai.

Dalība NATO aliansē nekad nav bijis pašmērķis, bet gan līdzeklis valsts drošības panākšanai. Ar uzaicinājumu iestāties NATO nebeidzas mūsu ceļš uz valsts drošības nostiprināšanu. Tas drīzāk ir sākums kvalitatīvi jaunai sadarbībai ar mūsu sabiedrotajiem, kad mūs saistīs savstarpējas aizsardzības garantijas. Iestājoties NATO, mēs ne tikvien saņemam garantijas, bet arī dodam tās citiem sabiedrotajiem. Jau tagad ir starptautiski atzīts, ka Latvija ir veiksmīgi spējusi dot savu ieguldījumu Eiropas drošībā, piedaloties NATO vadītajās operācijās Balkānos. Iegūstot papildus drošību, mēs vienlaikus uzņemamies atbildību palīdzēt citām Alianses dalībvalstīm. Tas var prasīt grūtus, taču nepieciešamus lēmumus no 8. Saeimas puses.

Vārdiem "drošība", "robežas" šodien ir radusies jauna nozīme. Ir procesi, kuri šīs robežas nerespektē, un ne visi no tiem mums ir patīkami un vēlami. Vienam no tiem, varbūt vienam no lielākajiem ļaunumiem un neprātam civilizācijas vēsturē mēs kļuvām par lieciniekiem pavisam nesen.

Terorisms ir realitāte, kas vēl pirms pāris gadiem šķita abstrakta, teorētiska. Nu tā ienākusi mūsu iedzīvotāju dzīves pieredzē. Arī tamdēļ ir jākoncentrē spēki, lai likumdošana kļūtu par maksimāli drošu barjeru gan cilvēku, gan naudas pārrobežu plūsmā.

Visa civilizētās pasaules attīstība vedina uz to, ka valsts prioritātēm jābūt vērstām uz iedzīvotāju dzīves kvalitātes palielināšanu. Tas ir dabīgs priekšnoteikums dabīgai mūsu iesaistei Eiropas dzīves ritmā. Mums jau šodien ir jābūt skaidrībā par prioritārajiem sektoriem – kur un kā mēs spēsim konkurēt Eiropas un pasaules tirgos. Tomēr gribu uzsvērt, ka šo prioritāro virzienu noteikšana nevar notikt mehāniski, bez Latvijas vīzijas redzējuma, bez nopietna attīstības plāna izstrādes. Un šeit es milzīgu lomu un nepieciešamību saskatu zinātnes integrēšanā un nostiprināšanā sabiedrības un valsts procesos, jo nevis partejiski saukļi pārvērtīs ideju par realitāti, bet fundamentāls darbs.

Man patiess prieks par tiem politiskajiem spēkiem, kas nākuši ar savu dziļu interesi par izglītības procesiem Latvijā. Situācija izglītības laukā ir nopietns politiku parāds Latvijas ļaudīm. Atsevišķie labie sasniegumi – gudrie jaunieši, viņu prāta uzvaras pasaules sacensībās tikai apliecina šo tendenci. Izglītības sistēmai ir jābūt tādai, kas ļauj un palīdz jaunam cilvēkam ar savām zināšanām atrast un ieņemt vietu valstī, tādēļ arī šeit bezgala svarīga ir prioritāro izglītības virzienu noteikšana, kas sasauktos ar manis jau pieminētajiem valsts attīstības prioritāriem sektoriem.

Runa ir par kvalitatīvām iespējām, kas dotas jaunajai paaudzei. Šodien mums ir vairākas demokrātijas attīstības iespējas – jautājums, vai izvēlēsimies kļūt par valsti, kurā dominē korporatīvo sakaru sistēma, vai arī iespēju paredzamības sistēma, kas dotu iespējas cīnīties par sevi uz līdzvērtīgiem noteikumiem.

Viens no nopietnākajiem Latvijā ir sabiedrības integrācijas jautājums. Šim jēdzienam, kas ikdienas situācijā šķiet jau mazliet apdilis, ir tomēr dziļa un būtiska nozīme. Sabiedrībā nedrīkst būt pabērnu, tā nedrīkst pieciest aizspriedumus un naida kurināšanu, tā nedrīkst pieļaut nevienlīdzību ne likuma, ne dzīves izdevību priekšā. Ne etniskā piederība, ne sociālais statuss, ne cilvēka dzīvesvieta pilsētā vai laukos, ne fiziski vai garīgi traucējumi, nedrīkst kļūt par sistēmiskas nevienlīdzības cēloni. Latvija ir pievienojusies visiem svarīgākajiem starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem, un mūsu uzdevums ir sekot, lai tie tiek ievēroti visās situācijās un attiecībā pret visiem Latvijas iedzīvotājiem.

Modernajā pasaulē mums jāvar būt mums pašiem, bet jāvar arī respektēt vispārības intereses. Savienot indivīda un kopīgās intereses - šī saite ir parlamenta sūtība, jo Parlaments ir tas, kas šīs saites nostiprina un nosauc likuma vārdā.

Cienītās deputātes un deputāti,

Šodien es pirmo reizi Jūs visus uzrunāju kā darba biedrus, kā kolēģus, ar kuriem mēs būsim pienākuma saitēm kopā saistīti. Demokrātiskas valsts attīstības interesēs harmoniski sadarbojas Valsts prezidents, Saeima un valdība. Mūs visus vieno Latvijas Satversme, tā ir gan Jūsu, gan manas darbības alfa un omega.

Valdības izveidošana būs Jūsu pirmais nopietnais pārbaudes akmens. Sarežģītais valdības veidošanas process jau paspējis uzrādīt zināmas problemātiskas vietas. Tas ir pamācošs process. Es ceru, ka tas noslēgsies ar rīcībspējīgu un līdzsvarotu ministru komandas izveidošanu jaunā Ministru prezidenta vadībā. Es novēlu topošai valdībai tautas un valsts priekšā gudru, atbildīgu, tālredzīgu un stabilu darbības posmu.

Es novēlu visiem 8. Saeimas deputātiem – lai Jums būtu lepnums par labi padarītu darbu visā Jūsu mandāta garumā! Lai Jums nekad nebūtu kauns atskatīties un atskaitīties savas sirdsapziņas, savu vēlētāju, savu pēcnācēju un Latvijas vēstures priekšā!

[1] "Diena", 2002. gada 18. oktobris.

Saistītas tēmas

[Vaira Vīķe-Freiberga](#)

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidentes-runa-8saeimas-pirmaja-plenarsede-saeima-2002gada-5novembri>